Roll No. .... **Total Pages : 02**

MDQ/M-24 7589

VYAKARANADARSHANAM(2)

SKT-SC-403B

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

नोट : सर्वे प्रश्ना: समाधेया: ।

1. संक्षेपेण उत्तराणि लिखत : **4×4=16**
   (क) 'तत्रानुवृत्तिनिर्देशे सवर्णाग्रहणमनण्त्वात्' वार्तिकमिदं व्याख्यायत ।
   (ख) ''इति कर्त्तव्यता लोके सर्वा शब्दव्यपाश्रया'' उक्तिमिमां विवेचयत ।
   (ग) परमलघुमञ्जूषामाधृत्य संक्षेपेण व्यञ्जना स्वरूपं निरूपयत ।
   (घ) निपातानां द्योतकत्वं परमलघुमञ्जूषानुसारं विवेचयत ।

2. वार्तिकद्वयं संस्कृतमाध्यमेन व्याख्येयम् : **2×4=8**
   (क) तस्य विवृतोपदेशादन्यत्रापि विवृतोपदेश: सवर्णग्रहणार्थ: ।
   (ख) एकाजनेकाग्रहणेषु चावृत्तिसंख्यानात् ।
   (ग) लृकारोपदेशो यदृच्छाशक्ति जानुकरण प्लुत्याद्यर्थ: ।
   (ध) अनुकरणं शिष्टाशिष्टप्रतिषिद्धेषु यथा लौकिक वैदिकेषु ।

3. 'अइउण्' इति सूत्रे अकारविवृतोपदेश: किमर्थम् ? महाभाष्यमाश्रित्य संस्कृतमाध्यमेन विवेचनीयम् । **4×4=8**

अथवा

एओङ् । ऐ औच् । इति सूत्रद्वयं महाभाष्यानुसारं संस्कृतमाध्यमेन विवेचनीयम् ।

4. कारिकाद्वयं व्याख्येयम् । **2×4=8**
   (क) स्वभावभेदान्नित्यत्वे हस्व दीर्घप्लुतादिषु ।
   प्राकृतस्य ध्वने: काल: शब्दस्येत्युपचर्यते ।।
   (ख) न सोऽस्ति प्रत्ययो लोके य: शब्दानुगमात् ऋते ।
   अनुविद्धमिक ज्ञानं सर्वं शब्देन भासते ।।
   (ग) शब्देष्वेवाश्रिता शक्तिर्विश्वस्यास्य निबन्धनी
   यन्नेत्र: प्रतिभात्मायं भेदरूप: प्रतीयते ।।

5. वाक्यपदीयमाश्रित्य ध्वनिस्फोटयो: व्यञ्जकव्यङ्यत्वं विवेचयत । **8**

अथवा

व्याकरणदर्शनानुसारं शब्दाभिव्यक्तिप्रक्रियां वर्णयत ।

6. परमलघुमञ्जूषामाधृत्य स्फोटस्वरूपं तत्प्रकाशन च विस्तरेण विवेचयत । **16**

अथवा

नागेशभट्टमतानुसारं व्यञ्जनाभेदान् लिखत ।

7. परमलघुमञ्जूषामाधृत्य कर्मकारक विवेचयत । **16**

अथवा

नागेशभट्टमतानुसारं करणकारकं समालोचयत ।